

ZAKRAMENTI CERKVE

Vodilo/Konstitucije

Drugi osrednji element evangeličanske izkušnje svetega Frančiška in s tem frančiškove duhovnosti je nedvomno razsežnost, ki vključuje molitev, kontemplacijo in sodelovanje v zakramentih Cerkve, zlasti evharistije, ki je »bistvo in vrh celotnega krščanskega življenja«. Kljub temu je treba poudariti, da Vodilo in Konstitucije OFS navajajo več pomembnih razlik in odtenkov, ko opisujejo različne vidike in posledice te odločilne razsežnosti svetne frančiškove duhovnosti. To storijo tako, da raznolikost utemeljujejo na trdnih biblijskih in teoloških temeljih ter bazirajo na frančiškovski tradiciji.

Začnimo s splošnimi načeli, ki jih določajo Vodilo in Konstitucije OFS:

Kakor je bil Jezus pravi častilec Očeta, tako naj bo molitev in premišljevanje duša njihovega življenja in delovanja.

Udeležujejo naj se zakramentalnega življenja Cerkve, predvsem evharistije.

Pridružijo naj se liturgični molitvi v eni od oblik, ki jih je Cerkev predložila, in tako podoživljajo skrivnosti Kristusovega življenja. (Vodilo, čl. 8)

Sestre in bratje naj ljubijo sinovsko srečanje z Bogom in duša njihovega življenja in delovanja naj bosta molitev in premišljevanje. Naj skušajo odkriti navzočnost Očeta v lastnem srcu, v naravi in življenju ljudi, v katerih se udejanja njegov odrešitjski načrt. Premišljevanje te skrivnosti jih bo usposobilo za sodelovanje pri tem načrtu ljubezni. (Generalne konstitucije, čl. 12,3)

Nadaljujmo z dvema najpomembnejšima člankoma o Konstitucijah OFS o evharistiji:

Evharistija je središče cerkvenega življenja. V njej nas Kristus združuje s seboj in med seboj kot eno telo. Zato naj bo evharistija središče bratskega življenja.

Bratje in sestre naj se, čim pogosteje je mogoče, udeležujejo sv. maše.

Spominjajo naj se spoštovanja in ljubezni sv. Frančiška, ki je v evharistiji živel vse skrivnosti Kristusovega življenja. (Generalne konstitucije, čl. 14,2)

Bratstvo se občasno sestaja tudi kot cerkveno občestvo, da obhaja evharistijo v ozračju, ki krepi bratsko povezanost in označuje identiteto Frančiškove družine.

Kjer ni mogoče obhajati svete maše samo za bratstvo, naj se le-to udeleži bogoslužja širše cerkvene skupnosti. (Generalne konstitucije, čl. 53,2)

Sveto pismo

Mr 14,12-25

Razlaga

V klasični latinščini pred krščanstvom je beseda 'zakrament' pomenila prisego (zvestobe), službeno prisego, misterij, skrivnost. Beseda je izpeljana iz latinskega 'sacer', ki pomeni svet, Bogu posvečen. V Svetem pismu beseda 'zakrament' pomeni

najprej skrivnost, od Boga razodeto resnico, ki presega naš razum. V liturgičnem jeziku katoliške Cerkve pa s to besedo označujemo obrede, sveta znamenja, s katerimi se človek posvečuje. Kristus je postavil in Cerkvi izročil sedem zakramentov, ki so razdeljeni na zakramente uvajanja v krščanstvo (krst, birma, evharistija), zakramenta ozdravljenja (pokora in bolniško maziljenje) ter zakramenta v služanju občestvu in poslanstva (mašniško posvečenje ali sveti red in zakon). Sedmeri zakramenti se dotikajo pomembnih trenutkov krščanskega življenja, vsi pa so naravnani na evharistijo (KKC 250).

Frančišek kot zvesti mož Cerkve je seveda popolnoma sprejemal nauk Cerkve o zakramentih. V njegovih spisih najdemo zapise o sveti spovedi, predvsem pa o evharistiji. Zato se bomo več misli posvetili njej.

Najprej je potrebno razumeti čas, v katerem je živel, ki je vplival na odnos do evharistije. V njegovem času je bilo polno protislovij glede evharistične skrivnosti: ljudje se niso udeleževali evharistije, niso je razumeli in vse redkeje so prejeli obhajilo. V tem času je bilo tudi veliko krivoverskih gibanj, ki so zanikala Jezusovo navzočnost v evharistiji, katari pa so se spraševali tudi o veljavnosti evharistije, ki bi jo obhajal nevreden duhovnik. Cerkev je na to iskala odgovore in opazna so prizadevanja cerkvene avtoritete za poživitev evharistične prakse – še posebej na 4. lateranskem koncilu. Pospesila je češčenje evharistije zunaj liturgičnega obhajanja sv. maše. Istočasno pa je moč opaziti tudi vrenje novih pobožnosti in češčenja Kristusovega telesa, predvsem v raznih skrivnostnih okoljih.

Evharistični nauk pri sv. Frančišku

Frančišek je bil preprost človek. Ni bil teolog, zato ni zahajal v globoke teološke razprave o evharistiji. Za evharistijo uporablja izraze iz bogoslužja in vsakdanje govorice. Njegova misel se je osredotočila predvsem na resnično navzočnost Jezusa pod podobo kruha. Da so njegovo razmišljanje pogojevala tudi različna krivoverska gibanja, ki so tajila realno Kristusovo navzočnost v evharistiji, pa tudi upadanje prakse prejemanja sv. Rešnjega Telesa je razvidno iz besedila njegove Oporoke, ki razodeva njegov boj proti zmotam: »*To delam zato, ker na tem svetu od najvišjega Božjega Sina ne vidim telesno ničesar razen njegovega najsvetejšega telesa in njegove najsvetejše krvi.*«

Frančišek kljub času, v katerem živi, v svojem pojmovanju evharistije ne pozna razkola med evharističnim obhajanjem in osebnim češčenjem zakramenta, ki se je začelo v tem času pojavljati zaradi zgoraj povedanega. Frančišek je ohranil enoten pogled na celoto, čeprav svojo pozornost osredotoči na resničnost Kristusovega telesa in krvi. Izraz »Kristusovo telo in kri« je bil med drugim izraz, ki so ga takrat uporabljali teologi, da bi poudarili in prikazali evharistijo v njeni celovitosti. Enotnost obstaja za Frančiška v osebi Jezusa Kristusa, ki izhaja iz Očetovega naročja preko utelešenja, v njegovi daritvi, v oltarni skrivnosti, v resničnosti njegovega evharističnega telesa. Evharistija postavi kristjana pred Kristusa v njegovi božji in človeški naravi ter ga vabi da se z Njim sreča v veri in zakramentu.

Frančišek izpostavi tudi podobnost učlovečenja in evharistije glede na ponižanje Kristusa. Tako kakor je Jezus ob učlovečenju skril svojo božjo naravo v človeški naravi, jo prav tako skriva v posvečenem kruhu, da nas povabi h kontemplaciji Kristusa, da z očmi vere preko znamenja vidimo božanskost, ki je živo in resnično navzoča v telesu in krvi: »*Glejte, vsak dan se poniža, prav tako kot takrat, ko je 's kraljevskega prestola' (Mdr 18,15) stopil v telo Device.*« Vsak dan pride k nam v ponižnosti.

Vsak dan stopa iz Očetovega naročja na oltar v duhovnikove roke. In kakor se je svetim apostolom prikazal v resničnem telesu, tako se tudi nam sedaj kaže v posvečenem kruhu. In kakor so oni ob gledanju na njegovo človeško naravo videli samo to njegovo človeško naravo (caro), vendar pa so verovali, da je Bog, ko so ga gledali z duhovnimi očmi, tako naj tudi mi, ko na kruh in vino gledamo s telesnimi očmi, sprevidimo in trdno verujemo, da sta to njegovo živo in resnično najsvetejše telo in kri. (FOpom 1,16-21)

Frančišek se zaveda tudi tega, da je Gospod vedno navzoč med svojim ljudstvom, tako osebno kakor na darovanjski način, in to ni vezano izključno samo na evharistijo. To so kasneje zraven njega potrdili tudi drugi teologi. »Tako je Gospod vedno s svojimi zvestimi, kakor sam govori: 'Jaz sem z vami vse dni do dovršitve sveta'« (Op 1,22).

Frančišek želi, da bi bili vsi ljudje odrešeni po Njem in da ga prejemajo s čistim srcem in neomadeževanim telesom.

Sv. maša za Frančiška ni zgolj preprosto obujanje spomina na Kristusovo odrešitveno delo, temveč njegovo resnična aktualizacija za nas. Iz tega izvira njegovo veliko spoštovanje, ki se kaže v čistosti srca in telesa, pravi namen, globoka vera pri obhajanju, tako pri duhovnikih kakor navzočem ljudstvu, ter pri prejemu obhajila: »*Rotim vas, bratje, poljublajoč vam noge, z vso ljubeznijo, kolikor je premorem, da izkazujete vso čast in spoštovanje in vse češčenje, kolikor ga premorete, najsvetejšemu telesu in najsvetejši krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, pomiril in spravil z vsemogočnim Bogom.*«

Frančišek se je zavedal, da je tudi nevreden duhovnik orodje v Božjih rokah (proti katarom). V Oporoki je zapisal: »*Nato mi je Gospod dal in mi daje tolikšno vero v duhovnike, ki živijo po uredbi svete rimske Cerkve, in to zaradi njihovega posvečenja, da se hočem zateči k njim, če bi me preganjali. In če bi imel tolikšno modrost, kakor jo je imel Salomon, pa bi našel revne duhovnike tega sveta, nočem proti njihovi volji pridigati po župnijah, kjer bivajo. Njim in vsem drugim hočem vedno izkazovati spoštovanje, ljubezen in čast kakor svojim gospodarjem. In nočem v njih videti greha, ker prepoznam božjega Sina v njih in oni so moji gospodarji. To delam zato, ker na tem svetu od najvišjega božjega Sina ne vidim telesno ničesar razen njegovega najsvetejšega telesa in njegove najsvetejše krvi; to namreč oni prejemajo in samo oni delijo drugim.*«

Seveda pa pri tem ne pozabi strogo opomniti vseh, da se spreobrnejo, odstranijo zlorabe in izkažejo najvišje spoštovanje Kristusovemu telesu in krvi. V pismu vsem klerikom zapiše: »*Pomislimo, vsi kleriki, kako velik greh in nevednost nekateri*

kažejo v odnosu do najsvetejšega telesa in krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa in do napisanih njegovih presvetih imen in besed, ki posvečujejo telo. ... Vsi, ki oskrbujejo tako sveto službo, naj premišljajo sami v sebi, zlasti tisti, ki opravljajo to službo nevredno, kako zanikrni so kelih, korporali in prti, na katerih se daruje telo in kri našega Gospoda. Ali nas ne prevzame bogovdanost zaradi vsega tega, ko se Gospod sam daje v naše roke in se ga dotikamo in prejemamo vsak dan s svojimi usti? Ali ne vemo, da moramo nekoč priti v njegove roke?

Ker je bilo prejetje obhajila – zaradi tendence, ki je favorizirala češčenje in adoracijo – redko, Frančišek pogosto spodbuja k prejetju evharistije.

Obhajilo je zanj pomenilo soudeležbo pri daritveni gostiji Kristusovega telesa in krvi, ki se je za nas daroval kot žrtev na križu in sedaj čaka, da se nam podari. Maša pomeni umestitev v odrešensko zgodovino in postati podoben Kristusovemu zgledu. Pogostnost obhajila ki ga Frančišek priporoča, pomeni njegovo prepričanje v odrešilno delovanje evharistije.

Poudarja tudi notranjo pripravljenost (Napotrjeno vodilo, 12. pogl.): *»Tako skesani in spovedani naj z veliko ponižnostjo ter s spoštovanjem prejemajo telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa, spominjajoč se Gospodovih besed: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje« (Jn 6,54) in: »To delajte v moj spomin« (Lk 22,19).*

Bolj kot z besedami, je Frančišek raje s svojo držo pričeval za zgoraj omenjeni odnos do evharistije. Tomaž Čelanski nam je zapusti dragocen zapis: *»V pobožnosti do presvetega Rešnjega Telesa je gorel z vsem žarom srca. Brezmejno je bil prevzet od dostojanstva te veličastne ljubezni. Za velik prezir je imel, če se ne bi vsak dan udeležil svete maše, čeprav samo ene, če mu je čas to dopuščal. Pogosto je pristopal k obhajilu in to s takšno pobožnostjo, da je s tem spodbujal tudi druge« ... »Če bi se mi zgodilo, da bi skupaj srečal svetnika, ki prihaja iz nebes in ubogega duhovnika, bi najprej pozdravi duhovnika in bi tekel, da mu poljubim roke. Resnično bi rekel: 'Oh! Počakaj, sv. Lovrenc; kajti duhovnikove roke se dotikajo Besede življenja in imajo v sebi nadčloveško moč.'« (2 Cel 201).*

Tudi cerkve, ki jih obišče, ga spominjajo na Kristusa, saj v njih v evharistiji biva Jezus. Zato moli: *»Molimo te, Gospod Jezus Kristus, tukaj in v vseh tvojih cerkvah, ki so po vsem svetu, in te hvalimo, ker si s svojim svetim križem svet odrešil.«*

Dodatna osvetlitev

O samih zakramentih lahko pogledate tudi kratke razlage, ki jih je posnel duhovnik Mitja Markovič: <https://www.youtube.com/watch?v=z7bmr9JZ6bw> in <https://www.youtube.com/watch?v=W00GM5po4zA>.

Vprašanja za pogovor v skupini ali za osebni premislek doma

Koliko se spomnim zakramentov in katere sem že prejel? Kakšen pomen in zame sveti krst? Vem za njegov datum? Kje v mojem življenju imajo svoje ostali mesto

zakramenti (predvsem sveta evharistija in sveta spoved)?

Skupaj z bratstvom se udeležite svete maše in pri njej pripravite sodelovanje.

Molitev - *Iz pisma celotnemu redu*

Vsak človek naj bo v strahu, ves svet naj trepeče in nebo naj se raduje,

kadar je na oltarju v duhovnikovih rokah Kristus, Sin živega Boga.

O čudovita visokost in pretresljiva ljubeznivost!

O vzvišena ponižnost!

O ponižna vzvišenost, da se Gospod vesoljstva Bog in Božji Sin tako poniža,

da se zaradi našega zveličanja skrije pod neznatnim koščkom kruha!

Poglejte, bratje, ponižnost Boga in izlijte pred njim svoja srca;

ponižajte se tudi vi, da vas bo povišal.

Nič torej od svojega ne pridržite sebi,

da vas popolnoma sprejme On, ki se vam vsega daje.